

Arvustus.

**J. Laffranque. Euroopa Liidu õigussüsteem ja Eesti õiguse koht selles.
Tallinn: Juura 2006,**

Julia Laffranque'i raamatu „Euroopa Liidu õigussüsteem ja Eesti õiguse koht selles“ esitlus toimus 20. jaanuaril 2006, vahetult enne uue õppesemestri algust. Selline ajastus andis Euroopa õiguse õppejõududele hea võimaluse kohandada aineprogramme, et need kajastaksid kõiki õppetöös vajalikke eestikeelseid materjale. Võrreldes kümne aasta taguse ajaga on üliõpilaste huvi Euroopa õiguse vastu märkimisväärselt kasvanud. Samas on kvaliteetseid eestikeelseid materjale jätkuvalt vähevõitu.

Julia Laffranque'i äsjailmunud raamat täidab siinkohal suure osas ühe olulise lünga.

Tartu Ülikoolis ja ka TÜ Õigusinstituudis on Euroopa õiguse õpetamine jagunenud põhiosas kaheks. Oma esimese „kümbeluse“ Euroopa õiguses teevad tudengid just nn institutsionaalse ja konstitutsioonilise õiguse vetes, siirdudes hiljem edasi Euroopa Liidu materiaalõiguse merre. Kuigi selline jaotus on ehk mõneti kunstlik, on see praktikas piisavalt häid tulemusi andnud. On ju põhieesmärgiks aidata tudengil tajuda Euroopa õigussüsteemi tervikuna ning õppida tunnetama seda, kus selles õigussüsteemis paikneb meie siseriiklik õigus. Julia Laffranque'i raamat järgib samuti seda põhimõtet ning sobib seetõttu hästi kokku kasutatava õppemudeliga.

Raamat jaguneb viieks peatükiks.

Alustuseks selgitatakse lugejale, kuidas tekkis see, mida täna tuntakse Euroopa Liiduna. Nendele, kes on püüdnud mõista tänase Euroopa Liidu lepingulist ülesehitust, on tuttav tunne, kus eri lepingute loetlemise järel tekib arusaam, et süsteemi kui terviku mõistmine on väga keeruline. Euroopa tulevikukonvent ja Euroopa põhiseaduslik leping pakkusid siin lahendusena olemasolevate lepingute ühte lepingusse liitmise. Nagu me täna teame, on põhiseadusliku lepingu tulevik ebaselge. Muidugi ei ole Julia Laffranque'i raamat mõeldud asendama põhiseaduslikku lepingut. Raamatu esimeses peatükis selgitab autor, kuidas jagunevad põhilepingud, millal neid on muudetud ning millised on olnud olulisemad muudatused. Nii on lugejal võimalik kiirelt mõista, mis on aluslepingud, mis nende muutmislepingud ning millisest lepingust tuleks oma tegevuses konkreetsel juhul lähtuda. Esimese peatüki väärtust suurendab asjaolu, et seal on toodud teave Eesti liitumise kohta Euroopa Liiduga. Laienevas Euroopas on liitumisprotsessi tundmine üks olulistest baastadmistest.

Teine peatükk keskendub Euroopa Liidu institutsionaalsele ülesehitusele, tutvustades lugejatele Euroopa Parlamenti, Euroopa Ülemkogu, Euroopa Liidu Nõukogu, Euroopa Komisjoni, Euroopa Kohut ja Euroopa Kontrollikoda, nii nende ülesehitust kui ka pädevust. See peatükk annab arusaama sellest, kuidas Euroopa Liit toimib, kes langetavad otsuseid ning kes teostavad järelevalvet, samuti sellest, kust tulevad Euroopa Liidu rahalised vahendid.

Kolmas peatükk keskendub õigusele kitsamas mõttes, selgitades õiguse jagunemist esmaseks ja teiseks õiguseks, käsitledes õigusallikaid ning nende alaliike jne. Peatükis selgitatakse Euroopa õiguse rakendamise olulisi põhimõtteid ning riikide vastutust ühenduse õiguse rikkumise korral, samuti käsitletakse põhiõiguste kaitset Euroopa Liidus. Selles peatükis ilmneb järjekordselt autori oskus rääkida keerulistest õigusküsimustest lühidalt ja konkreetselt.

Neljas peatükk keskendub Euroopa õiguse loomisele, selgitades õigusakti tekkimise mehhanisme ning seejärel käsitledes õiguse rakendamise küsimusi.

Viienda peatüki pühendab autor Euroopa Liidu õiguskaitsevahenditele, s.o käsitleb mitmesuguseid menetlusi Euroopa Kohtus ja esimese astme kohtus. Märkimist väärib käsitlus, kuidas Euroopa Kohus läheneb õiguse tõlgendamisele. Euroopa Kohus on olnud õiguse tõlgendamisel heaks eeskujuks, võttes tõlgendamisel tihti aluseks peamiselt õiguse eesmärgi ning jättes kõrvale grammatilise tõlgenduse, mis eesmärgiga kokku ei sobi. Huvitav on autori eri kohtumenetluste käsitlus, kus tuuakse välja menetluse pooled, kaebuse ese ja sellele esitatavad nõuded ning antakse lühiülevaade konkreetselt me-

netlusest. Pikemalt peatub autor üksnes eelotsustusmenetlusel, mis on siseriikliku kohtusüsteemi jaoks vaieldamatult olulisim menetlusliik.

Peab nõustuma seisukohaga, et Julia Laffranque'i 2006. aastal ilmavalgust näinud raamat ei ole 1999. aasta ilmunud õpiku „Euroopa Liit ja Euroopa Ühendus“ edasiarendus, kus autor andis kontsentreeritud ülevaate olulisematest küsimustest vähem kui kaheksal leheküljel, kuid ei laskunud sügavamatesse arutlustesse sellest, kuidas üks või teine lahendus on kujunenud. Erinevus tuleb eelkõige välja 2006. a raamatu esimeses osas. Kolmas, neljas ja viies peatükk sarnanevad autori 1999. aastal välja antud õpikuga ning sisaldavad head ülevaadet olemasolevatest lahendustest, puudutamata pikemalt lahenduste baasiks olevaid kohtulahendeid. Selles osas ei asenda uus raamat õppetöös tihti kasutatavaid ingliskeelseid õpikuid, kus on lugejale kohtupraktika näidete kaudu avatud konkreetse lahenduse tekemehhanismid.

1999. aastal välja antud raamat oli väga hea lugeda neile, kes vajasisid kiiresti ülevaadet sellest, mida kujutab endast Euroopa Liit. Sellise tuumteose uuendatud, kuid sama mahuga väljaande avaldamine oleks kindlasti teretulnud ja kasulik, et vajalik informatsioon jõuaks ka nendeni, kes ei õpi õigusteaduskonnas. Täna on autor valinud kitsama teema ning rohkem kaasamõtlemist nõudva põhjalikuma stiili, mis sobib nii praktiseerivatele juristidele kui ka õigusteaduse üliõpilastele.

Teemade loogiline jaotus teeb lugemise kergemaks, kuigi rohked tabelid ja liigendatus nõuab harjumist. Jooksvalt paralleelide tõmbamine siseriiklike menetlustega aitab paremini mõista siseriikliku ja Euroopa õiguse integreerituse kõrget taset. See omakorda sunnib lugejat loobuma püüdlusest vaadelda siseriiklikku õigussüsteemi eraldatuna rahvusvahelisest ja vastupidi.

Leian, et raamat on huvipakkuv ning arendav nii neile, kes Euroopa õigusest midagi ei tea, kui ka neile, kes on selle teemaga varem kokku puutunud. Alustajatele on abiks iga peatüki lõpus olevad kordamisküsimused, mis aitavad kontrollida, kas materjal on kinnistunud. Mitme küsimuse puhul ei ole vastused sugugi lihtsad ning lugejalt eeldatakse kaasamõtlemist ning avatust teemaga tegelemisel. Raamatus sisalduvad Eesti positsiooni, rahvusparlamentide rolli, põhiõiguste kaitse ning ülimuslikkuse probleematika käsitlused seostatult põhiseaduse aluspõhimõtetega panevad kaasa mõtlema ka need, kellel on teema vastu süvendatud huvi. Valdavalt tuleb autori seisukohtadega nõustuda, siiski tekib ka küsimusi ja on kohti, kus tekib kiusatus vastu vaielda. Teisisõnu on raamatul olemas kõik need omadused, mis muudavad lugemise huvitavaks ja harivaks.

On heameel, et autor on ulatanud lugejatele abikäe kvaliteetse eestikeelse õpiku loomise teel ega ole seda teinud viisil, mis võtaks tudengitelt vajaduse lugeda loengumaterjale, Euroopa Kohtu lahendid ning rohkelt võõrkeelseid artikleid. Huvi korral kulub raamatu läbilugemiseks nädalavahetus, mis peaks olema võimalik ka meie kõigi kiire ajagraafiku puhul. Head lugemist lugejatele ja palju õnne autorile hea töö puhul!

Autorist:

Carri Ginter (*LL.M.*, Stockholm) on TÜ Õigusinstituudi Euroopa Liidu õiguse lektor. C. Ginter on vandeadvokaat ja töötab advokaadibüroos Sorainen Law Offices.